ISSN: 2181-3906 2026

International scientific journal
«MODERN SCIENCE AND RESEARCH»
VOLUME 5 / ISSUE 11 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

МАҲАЛЛАДАГИ ЁШЛАРНИНГ БЎШ ВАҚТИНИ МАЗМУНЛИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА УЛАРНИ ЁТ ҒОЯЛАР ТАЪСИРИДАН ҲИМОЯ ҚИЛИШДА МАҲАЛЛА ЁШЛАР ЕТАКЧИЛАРИНИНГ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ

Бойназарова Малика Бахром қизи
Тошкент шахар Сергели тумани Ёшлар ишлари агентлиги
Хонободтепа махалла ёшлар етакчиси.
https://doi.org/10.5281/zenodo.24352412

Аннотация. *Мазкур мақолада маҳаллаларда истиқомат қилувчи ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, уларни ижтимоий фойдали фаолиятга жалб қилиш, маънавий-маърифий дунёқарашини кенгайтириш ҳамда турли ёт ғоялар ва салбий ахборот таъсиридан ҳимоя қилиш масалалари ёритилган. Шунингдек, маҳалла ёшлар етакчиларининг ёшлар билан ишлашдаги вазифалари, замонавий ёндашувлар, профилактик чора-тадбирларни амалга ошириш, ёшларнинг қизиқиш ва қобилиятларини рўёбга чиқариш, оила, маҳалла ва таълим муассасалари ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлашнинг аҳамияти таҳлил қилинган. Мақолада ёшларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш, уларда мустақил фикрлаш, ватанпарварлик, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат туйғуларини шакллантиришга қаратилган таклиф ва тавсиялар ҳам илгари сурилган.*

Калит сўзлар: *ёшлар, маҳалла, ёшлар етакчиси, бўш вақт, маънавий-маърифий тарбия, ёт ғоялар, профилактика, ижтимоий фаоллик, ватанпарварлик, ахборот хавфсизлиги, ёшлар бандлиги, соғлом турмуш тарзи.*

Кириш

Бугунги глобаллашув, ахборот-коммуникация технологиялари жадал ривожланаётган ва дунёда турли ижтимоий-сиёсий жараёнлар кечаётган даврда ёш авлодни ҳар томонлама баркамол инсонлар этиб тарбиялаш, уларнинг маънавий дунёқарашини бойитиш, бўш вақтини мазмунли ташкил этиш ҳамда турли салбий таъсирлардан ҳимоя қилиш долзарб масалалардан бири ҳисобланади. Зеро, ёшлар ҳар қандай давлат ва жамиятнинг келажагини белгилаб берувчи асосий куч, тараққиётнинг муҳим ҳаракатлантирувчи омилидир. Ёшларнинг билимли, ташаббускор, ватанпарвар, мустақил фикрлайдиган ва ҳаётда ўз ўрнини топган шахслар бўлиб камол топиши мамлакатнинг иқтисодий, ижтимоий ва маънавий ривожланишига бевосита таъсир кўрсатади. Шу боис ёшлар масаласи давлат ва жамият ҳаётида муҳим устувор йўналишлардан бири сифатида қаралмоқда.

Айниқса, маҳалла тизимида ёшлар билан олиб борилаётган ишлар алоҳида аҳамият касб этади. Маҳалла — инсоннинг ижтимоий муҳити, унинг шахс сифатида шаклланишига таъсир кўрсатувчи муҳим маскан ҳисобланади. Маҳалладаги муҳит, аҳоли ўртасидаги муносабатлар, оилавий тарбия, жамоатчиликнинг ёшларга бўлган эътибори уларнинг ҳаётга бўлган қарашлари, қизиқишлари ва келажак мақсадларининг шаклланишида муҳим ўрин тутади. Шу нуқтаи назардан, маҳалла ёшлар етакчилари зиммасига ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, уларни турли ижтимоий ва маънавий-маърифий тадбирларга жалб қилиш, иқтидор ва қобилиятларини рўёбга чиқариш, муаммоларини ўрганиш ва ҳал этишга

кўмаклашиш, шунингдек, турли ёт ғоялар таъсирига тушиб қолишининг олдини олиш каби муҳим вазифалар юкланади.

Ёшлар бўш вақтини мазмунли ташкил этишнинг ижтимоий аҳамияти

Ёшларнинг бўш вақти уларнинг шахсий ривожланиши, интеллектуал салоҳиятини ошириши, жисмоний ва маънавий камолоти учун муҳим имконият ҳисобланади. Бўш вақтдан самарали фойдаланиш ёшларнинг ҳаётга бўлган қизиқишини ошириш, уларда янги билим ва кўникмаларни шакллантириш, ижтимоий фаоллигини кучайтириш ҳамда келажакда ўз мақсадларига эришишларида муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Бўш вақтнинг мазмунли ташкил этилмаслиги, ёшларнинг ижтимоий муҳитдан узоқлашиши, уларнинг қизиқиш ва эҳтиёжларига етарлича эътибор берилмаслиги турли салбий ҳолатларнинг юзага келишига сабаб бўлиши мумкин. Шунинг учун ёшларнинг бўш вақтини шунчаки ўтказиш эмас, балки уларнинг шахсий ва ижтимоий ривожланишига хизмат қилувчи фаолият турларига йўналтириш муҳимдир.

Маҳалла ёшлар етакчилари бу борада ёшларнинг қизиқишларини ўрганган ҳолда, улар учун турли спорт, маданий, интеллектуал, маънавий-маърифий ва касбий йўналишлардаги тадбирларни ташкил этиши лозим. Бундай тадбирлар ёшларнинг жамоага интеграциялашувига, янги дўстлар орттиришига, ўзаро ҳамкорлик ва мулоқот кўникмаларини ривожлантиришига ёрдам беради.

Ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этишда қуйидаги йўналишлар муҳим аҳамиятга эга:

- спорт ва жисмоний тарбия машғулотларини ташкил этиш;
- китобхонлик ва интеллектуал тадбирларни ўтказиш;
- маданий-маърифий дастурлар ва ижодий учрашувларни ташкил этиш;
- касб-ҳунар ва замонавий технологияларни ўрганишга йўналтириш;
- тадбиркорлик ва меҳнат фаолиятига қизиқишни ошириш;
- ёшларни волонтёрлик ва ижтимоий лойиҳаларга жалб қилиш;
- уларнинг ташаббус ва ғояларини қўллаб-қувватлаш.

Ушбу йўналишлар ёшларнинг бўш вақтини самарали ташкил этиш билан бирга, уларнинг ҳаётда ўз ўрнини топиши, жамиятга фойдали инсон бўлиб камол топиши учун зарур шарт-шароитларни яратишга хизмат қилади.

Спорт ва соғлом турмуш тарзи — ёшлар тарбиясининг муҳим омили

Спорт ёшларнинг жисмоний саломатлигини мустаҳкамлаш, уларда интизом, ирода, сабр-тоқат, мақсадга интилиш ва жамоавийлик каби фазилатларни шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга. Спорт билан мунтазам шуғулланувчи ёшлар ўз вақтини режали ташкил этиш, белгиланган мақсадларга эришиш ва қийинчиликларни енгиб ўтиш кўникмаларини ўзлаштиради.

Маҳалла ёшлар етакчилари томонидан маҳалладаги спорт майдонлари ва мавжуд инфратузилмадан самарали фойдаланиш, спорт мусобақалари, турнирлар, оммавий югуриш тадбирлари, футбол, волейбол, баскетбол, шахмат ва шашка бўйича беллашувларни ташкил этиш ёшларнинг спортга бўлган қизиқишини оширади.

Бундай тадбирлар, айниқса, уюшмаган ёшларни жамоатчилик ҳаётига жалб этиш, уларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш ва соғлом турмуш тарзини шакллантиришда самарали восита ҳисобланади.

Шунингдек, спорт тадбирларини ташкил этишда ёшларнинг ёши, жисмоний имкониятлари ва қизиқишларини ҳисобга олиш, улар учун қулай ва хавфсиз муҳит яратиш муҳимдир. Маҳаллада спортга қизиқувчи ёшларни аниқлаш, уларни спорт тўгаракларига йўналтириш ва иқтидорли спортчиларни қўллаб-қувватлаш ҳам ёшлар етакчисининг муҳим вазифаларидан бири ҳисобланади.

Китобхонлик ва интеллектуал ривожланиш — маънавий иммунитет асоси

Ёшларнинг интеллектуал салоҳиятини ошириш, уларда мустақил фикрлаш ва таҳлил қилиш қобилиятини шакллантиришда китобхонликнинг ўрни беқиёсдир. Китоб инсоннинг дунёқарашини кенгайтиради, тафаккурини ривожлантиради, унинг маънавий оламини бойитади ва ҳаётда тўғри қарор қабул қилиш қобилиятини оширади.

Бугунги ахборот оқими кучайган шароитда ёшларнинг китоб мутолаасига бўлган қизиқишини ошириш, уларни бадиий, илмий, тарихий ва маънавий адабиётларни ўқишга жалб қилиш муҳим аҳамиятга эга.

Маҳалла ёшлар етакчилари томонидан китобхонлик клублари, адабий кечалар, китоб тақдимотлари, ёш китобхонлар танлови, асарлар муҳокамаси ва интеллектуал викториналарни ташкил этиш ёшларнинг билим савиясини оширишга хизмат қилади.

Бундай тадбирлар орқали ёшлар ўз фикрларини эркин баён этиш, бошқаларнинг фикрини тинглаш, баҳс-мунозараларда иштирок этиш ва маълумотларни таҳлил қилиш кўникмаларини ривожлантиради.

Китобхонлик ёшларнинг маънавий иммунитетини мустаҳкамлашда ҳам муҳим аҳамиятга эга. Чунки билимли ва мустақил фикрлайдиган инсон турли ахборотларни таҳлил қилиш, уларнинг мазмуни ва мақсадини англаш, манипулятив таъсирларни фарқлаш имкониятига эга бўлади.

Ёшларни касб-ҳунар ва замонавий технологияларга йўналтириш

Ёшларнинг келажакда муносиб иш ўрнига эга бўлиши, иқтисодий мустақилликка эришиши ва жамиятда ўз ўрнини топиши уларнинг касбий билим ва кўникмаларига бевосита боғлиқдир. Шунинг учун маҳалла ёшлар етакчилари ёшларнинг касбий қизиқишларини ўрганиш, уларни талаб юқори бўлган касбларга йўналтириш ва замонавий меҳнат бозори талаблари билан таништиришга алоҳида эътибор қаратиши лозим.

Бугунги кунда ахборот технологиялари, дастурлаш, график дизайн, рақамли маркетинг, хорижий тиллар, электрон савдо, тадбиркорлик ва бошқа замонавий соҳалар ёшлар учун кенг имкониятлар яратмоқда.

Маҳалла ёшлар етакчилари томонидан касбга йўналтириш бўйича учрашувлар, мастер-класслар, муваффақиятли тадбиркорлар ва мутахассислар билан мулоқотлар, касб-ҳунар марказларига экскурсиялар ташкил этиш ёшларнинг касбий қизиқишларини шакллантиришга ёрдам беради.

Шунингдек, ишсиз ёшларни касб-ҳунарга ўқитиш, уларни мавжуд таълим курсларига жалб қилиш, тадбиркорлик фаолиятини бошлаш истагида бўлган ёшларга зарур маслаҳатлар бериш ва амалий кўмак кўрсатиш уларнинг иқтисодий фаоллигини оширишга хизмат қилади.

Иқтисодий мустақилликка эришган, касбий билим ва кўникмаларга эга бўлган ёшлар ўз келажагига ишонч билан қарайди, ҳаётда аниқ мақсадлар белгилайди ва турли салбий таъсирларга нисбатан барқарор бўлади.

Ёт ғоялар таъсири ва уларнинг олдини олиш масалалари

Ҳозирги замонда турли ахборот манбалари ва ижтимоий тармоқлар орқали ёшлар онгига таъсир кўрсатиш имкониятлари кенгайиб бормоқда. Интернетнинг қулайлиги ва ахборотларнинг тез тарқалиши ёшлар учун катта имкониятлар яратса-да, айрим ҳолларда уларнинг онгига салбий таъсир кўрсатувчи ахборотлар, деструктив ғоялар, радикал қарашлар ва турли манипулятив материалларнинг тарқалишига ҳам сабаб бўлмоқда.

Ёшларнинг ҳаётий тажрибаси етарли эмаслиги, айрим ижтимоий муаммоларга дуч келиши, оилавий ёки шахсий қийинчиликларни бошдан кечириши, ўзини жамиятда кераксиз ҳис қилиши каби ҳолатлар уларнинг турли салбий таъсирларга нисбатан таъсирчанлигини ошириши мумкин.

Бундай вазиятларда ёшлар билан олиб бориладиган профилактик ишларнинг асосий мақсади уларни қўрқитиш ёки чеклаш эмас, балки мустақил фикрлаш, ахборотни таҳлил қилиш, ҳаётий мақсадларга эга бўлиш ва ўз келажагига масъулият билан ёндашишга ўргатишдан иборат бўлиши лозим.

Маҳалла ёшлар етакчилари ёшлар ўртасида ахборот хавфсизлиги, интернетдан фойдаланиш маданияти, ҳуқуқий саводхонлик ва маънавий тарбия бўйича мунтазам тушунтириш ишларини олиб бориши зарур.

Ёшларга интернетдаги ҳар қандай маълумотга ишониб кетмаслик, ахборот манбасини текшириш, турли ёлғон хабарлар ва манипулятив материалларни аниқлаш, шахсий маълумотларни ҳимоя қилиш ҳамда виртуал муҳитда масъулиятли муносабатда бўлиш тушунтирилиши керак.

Ахборот хуружларига қарши мафкуравий иммунитетни шакллантириш

Мафкуравий иммунитет — инсоннинг турли ғоявий таъсирлар, ахборот хуружлари ва манипулятив қарашларга нисбатан мустақил позицияга эга бўлиши, уларни танқидий таҳлил қилиши ва ўзининг маънавий қадриятларига асосланган ҳолда муносабат билдириш қобилиятидир.

Ёшларда мафкуравий иммунитетни шакллантириш учун уларга фақат маълумот беришнинг ўзи етарли эмас. Уларнинг мустақил фикрлаш, таҳлил қилиш, баҳс-мунозараларда иштирок этиш ва ўз нуқтаи назарини асослаш қобилиятини ривожлантириш муҳимдир. Маҳалла ёшлар етакчилари томонидан қуйидаги йўналишларда ишларни ташкил этиш мақсадга мувофиқ:

- ёшлар ўртасида ҳуқуқий саводхонликни ошириш;
- миллий тарих ва маданий меросга бўлган қизиқишни кучайтириш;

ISSN: 2181-3906 2026

International scientific journal
«MODERN SCIENCE AND RESEARCH»
VOLUME 5 / ISSUE 11 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

- миллий ва умуминсоний қадриятларни тарғиб қилиш;
- мустақил фикрлаш ва танқидий таҳлил кўникмаларини ривожлантириш;
- интернет ва ижтимоий тармоқлардан хавфсиз фойдаланиш маданиятини шакллантириш;
- ёшларнинг ижтимоий ва сиёсий жараёнларга нисбатан билимларини ошириш;
- турли деструктив ғоялар ва уларнинг салбий оқибатлари ҳақида тушунтириш ишларини олиб бориш.

Мафкуравий иммунитетни шакллантириш узлуксиз жараён бўлиб, унинг самарадорлиги ёшларнинг оиладаги тарбияси, таълим муассасаларидаги билимлари, маҳалладаги ижтимоий муҳит ва жамоатчиликнинг фаоллигига боғлиқ.

Маҳалла ёшлар етакчисининг ёшлар билан ишлашдаги асосий вазифалари

Маҳалла ёшлар етакчиси ёшлар билан ишлашда уларнинг муаммоларини ўрганувчи, қизиқишларини аниқловчи, ташаббусларини қўллаб-қувватловчи ва турли имкониятлардан фойдаланишларига кўмаклашувчи муҳим ижтимоий субъект ҳисобланади.

Ёшлар етакчисининг фаолияти фақат тадбирлар ташкил этиш билан чекланмаслиги, балки маҳалладаги ҳар бир ёшнинг ижтимоий ҳолати, таълим олиши, бандлиги, қизиқишлари ва эҳтиёжларини ўрганишга қаратилган тизимли ишларни қамраб олиши лозим.

Бунда ёшлар етакчиси қуйидаги вазифаларни амалга ошириши муҳим:

Биринчидан, маҳалладаги ёшлар билан мунтазам мулоқот қилиш, уларнинг муаммолари ва эҳтиёжларини ўрганиш.

Иккинчидан, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этишга қаратилган тадбирлар, спорт мусобақалари, интеллектуал ўйинлар ва маданий-маърифий дастурларни амалга ошириш.

Учинчидан, ишсиз ёшларни касб-ҳунарга ўқитиш, бандлигини таъминлаш ва тадбиркорлик фаолиятига жалб қилиш бўйича тегишли ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш.

Тўртинчидан, ижтимоий ҳимояга муҳтож, муаммоли вазиятга тушиб қолган ва алоҳида эътибор талаб қилувчи ёшлар билан индивидуал ишлаш.

Бешинчидан, ёшларнинг ташаббус ва ғояларини қўллаб-қувватлаш, уларни маҳалла ҳаётида фаол иштирок этишга жалб қилиш.

Олтинчидан, ёшлар ўртасида ҳуқуқий, маънавий-маърифий ва профилактик тадбирларни ташкил этиш.

Еттинчидан, ёшларнинг ота-оналари, таълим муассасалари, маҳалла фаоллари ва тегишли ташкилотлар билан ҳамкорликни мустаҳкамлаш.

Ёшлар билан индивидуал ишлашнинг аҳамияти

Маҳалладаги ҳар бир ёшнинг ҳаётий шароити, қизиқишлари, қобилиятлари ва муаммолари турлича бўлганлиги сабабли улар билан ишлашда индивидуал ёндашув муҳим аҳамиятга эга.

Айрим ёшлар спортга қизиқса, бошқалари илм-фан, санъат, тадбиркорлик ёки технология соҳаларига қизиқиши мумкин. Шунинг учун барча ёшларга бир хил тадбир ёки ёндашувни қўллаш ҳар доим ҳам самарали натижа бермайди.

Ёшлар етакчиси ҳар бир ёшнинг қизиқишларини ўрганиб, унинг қобилияти ва имкониятларига мос фаолият турларига жалб қилиши лозим. Бу эса ёшларда ўзини намоён қилиш, ўз имкониятларига ишонч ҳосил қилиш ва жамиятда ўз ўрнини топишга бўлган интилишни кучайтиради.

Айниқса, ижтимоий муаммоларга дуч келаётган, ишсиз, таълимдан узоқлашган ёки оилавий қийинчиликларга эга ёшлар билан алоҳида ишлаш талаб этилади. Бундай ёшларга нисбатан эътиборли, самимий ва тушунувчан муносабатда бўлиш, уларнинг муаммоларини тинглаш ва амалий ёрдам кўрсатиш муҳимдир.

Ёшлар етакчиси ёшлар билан ишлашда ишончли мулоқот муҳитини ярата олса, улар ўз муаммолари ва қизиқишларини эркин баён этади. Бу эса профилактик ишларнинг самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Оила, маҳалла ва таълим муассасалари ҳамкорлиги

Ёшларни баркамол инсон қилиб тарбиялаш, уларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш ва турли салбий таъсирлардан ҳимоя қилишда оила, маҳалла ва таълим муассасалари ўртасидаги ҳамкорлик муҳим аҳамиятга эга.

Оила ёшларнинг дастлабки тарбия муҳити ҳисобланади. Ота-оналарнинг фарзандларига бўлган эътибори, улар билан мунтазам мулоқот қилиши, қизиқишларини қўллаб-қувватлаши ва ҳаётий муаммоларини биргаликда ҳал қилиши ёшларнинг маънавий ва психологик барқарорлигини таъминлайди.

Маҳалла эса оила ва жамият ўртасидаги муҳим ижтимоий институт сифатида ёшларнинг жамоатчилик ҳаётига интеграциялашуви, ижтимоий фаоллигини ошириш ва уларнинг муаммоларини ҳал этишда муҳим роль ўйнайди.

Таълим муассасалари ёшларнинг билим олиши, интеллектуал ва касбий ривожланиши учун асосий муҳит ҳисобланади. Маҳалла ёшлар етакчилари таълим муассасалари билан ҳамкорликда ёшларнинг дарсдан ташқари вақтларини мазмунли ташкил этиш, уларни турли тўгараклар ва тадбирларга жалб қилиш, иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлашга қаратилган ишларни амалга ошириши лозим.

Ушбу ҳамкорликнинг самарали йўлга қўйилиши ёшлар тарбиясида ягона ёндашувни шакллантириш, уларнинг муаммоларини ўз вақтида аниқлаш ва ҳал этиш, турли салбий ҳолатларнинг олдини олиш имконини беради.

Ёшларни волонтёрлик ва ижтимоий фаолиятга жалб қилиш

Ёшларни ижтимоий фойдали фаолиятга жалб қилиш уларда меҳр-оқибат, ҳамжиҳатлик, масъулият, инсонпарварлик ва жамиятга дахлдорлик туйғуларини шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга.

Маҳалла ёшлар етакчилари томонидан ёшларни волонтёрлик ишларига жалб қилиш, кекса ёшдаги инсонлар ва ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳоли қатламларига кўмаклашиш,

маҳалла ҳудудини ободонлаштириш, экологик тадбирлар, хайрия акциялари ва жамоатчилик ташаббусларини ташкил этиш ёшларнинг ижтимоий фаоллигини оширади.

Бундай фаолият ёшларда нафақат жамоатчиликка фойда келтириш, балки ўзини жамиятнинг муҳим ва масъулиятли аъзоси сифатида ҳис қилиш имконини ҳам яратади.

Ёшларнинг маҳалла ҳаётида фаол иштирок этиши уларда жамоавий масъулият, ўзаро ҳурмат ва ҳамкорлик туйғуларини мустаҳкамлайди. Шунингдек, уларнинг турли ижтимоий муаммоларга нисбатан бефарқ бўлмаслиги, жамиятдаги жараёнларга дахлдорлик ҳисси билан яшаши учун замин яратади.

Маданий-маърифий тадбирлар ва миллий қадриятларнинг ўрни

Миллий қадриятлар, урф-одатлар ва маданий мерос ёшларнинг маънавий дунёқарашини шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга. Миллий тарих, буюк аждодлар мероси, халқимизнинг бой маданияти ва анъаналари ёшларда миллий ғурур, ватанпарварлик ва ўзликни англаш туйғуларини мустаҳкамлайди.

Маҳалла ёшлар етакчилари томонидан миллий байрамлар, маънавий-маърифий кечалар, тарихий шахслар ҳаёти ва фаолиятига бағишланган учрашувлар, театр ва музейларга ташрифлар, миллий ҳунармандчилик кўргазмалари ва ижодий тадбирларни ташкил этиш ёшларнинг маданий савиясини оширишга хизмат қилади.

Бундай тадбирлар ёшларни миллий қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялаш, уларнинг тарихий хотираси ва маънавий дунёқарашини бойитиш, шунингдек, миллий ва умуминсоний қадриятларнинг уйғунлигини англашга ёрдам беради.

Миллий қадриятларга асосланган тарбия ёшларнинг маънавий иммунитетини шакллантириш, уларни турли ёт ғоялар ва салбий таъсирлардан ҳимоя қилишда муҳим омил ҳисобланади.

Замонавий технологиялардан самарали фойдаланиш

Ахборот-коммуникация технологияларининг ривожланиши ёшлар билан ишлашда янги имкониятларни яратмоқда. Интернет, ижтимоий тармоқлар ва рақамли платформалар орқали ёшларнинг қизиқишларини ўрганиш, уларга зарур маълумотларни етказиш, тадбирлар ҳақида хабар бериш ва турли лойиҳаларни амалга ошириш мумкин.

Маҳалла ёшлар етакчилари рақамли технологиялардан фойдаланган ҳолда ёшлар учун таълимий контент, видеороликлар, онлайн танловлар, викториналар ва маърифий материалларни тарқатишга эътибор қаратиши лозим.

Шунингдек, ижтимоий тармоқларда ёшларнинг муваффақиятлари, маҳаллада амалга оширилаётган ижобий ишлар, спорт ва маданий тадбирлар, касб-ҳунар ўрганиш имкониятлари ҳақидаги маълумотларни ёритиш ёшларнинг фаоллигини оширишга хизмат қилади. Интернетдан фақат ахборот олиш воситаси сифатида эмас, балки билим, касб ва ижодий имкониятларни ривожлантириш платформаси сифатида фойдаланишни ёшларга ўргатиш муҳимдир.

Ёшлар ташаббусларини қўллаб-қувватлаш ва уларда лидерлик қобилиятини шакллантириш

Ёшларнинг ташаббускорлиги, мустақил фикрлаши ва лидерлик қобилиятларини ривожлантириш уларнинг жамиятда фаол иштирок этиши учун муҳим шартлардан бири ҳисобланади.

Маҳалла ёшлар етакчилари ёшларни турли лойиҳалар, танловлар, ижтимоий ташаббуслар ва жамоатчилик тадбирларига жалб қилиш орқали уларда ташкилотчилик қобилияти, масъулият ва лидерлик кўникмаларини шакллантириши мумкин.

Ёшларнинг ўзлари томонидан таклиф этилаётган ғоя ва ташаббусларни қўллаб-қувватлаш, уларни амалга ошириш учун зарур шароитлар яратиш, ёшлар орасида фаол ва ташаббускор шахсларни рағбатлантириш маҳалла ҳаётига янги мазмун олиб киради.

Ёшларнинг маҳалла ҳаётида фаол иштирок этиши уларда жамиятга дахлдорлик туйғусини кучайтиради, ўз фикри ва ташаббуслари муҳим эканлигини англашга ёрдам беради. Бу эса уларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш ва турли салбий таъсирларга нисбатан барқарорлигини таъминлашда муҳим аҳамиятга эга.

Профилактик ишларнинг самарадорлигини ошириш

Ёшлар ўртасида турли салбий ҳолатларнинг олдини олишда профилактик ишларнинг самарадорлиги уларнинг мунтазамлиги, мазмунлилиги ва ёшларнинг эҳтиёжларига мослигига боғлиқ. Профилактик тадбирларни фақат расмий учрашувлар ёки маърузалар билан чеклаб қўймасдан, ёшлар билан очиқ мулоқот, амалий машғулотлар, интерактив ўйинлар, психологик тренинглар ва ҳаётий вазиятларни муҳокама қилиш орқали ташкил этиш мақсадга мувофиқдир. Ёшлар етакчилари профилактик ишларни амалга оширишда маҳалладаги ижтимоий муҳитни ўрганиши, ёшларнинг муаммоларини аниқлаши, уларга зарур кўмак кўрсатиши ва тегишли мутахассислар билан ҳамкорлик қилиши лозим. Бунда профилактиканинг асосий мақсади ёшларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳурмат қилган ҳолда, уларни тўғри йўналтириш, салбий таъсирларнинг олдини олиш ва соғлом ижтимоий муҳитни шакллантиришдан иборат бўлиши керак.

Ёшлар билан ишлашда амалий таклифлар

Маҳалла ёшлар етакчилари фаолиятини янада самарали ташкил этиш ва ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиш мақсадида қуйидаги амалий таклифларни илгари суриш мумкин:

1. Маҳалладаги ёшларнинг қизиқишлари, қобилиятлари ва эҳтиёжларини мунтазам ўрганиш.
2. Ёшлар учун спорт, интеллектуал ва маданий тадбирларнинг доимий календарь режасини ишлаб чиқиш.
3. Китобхонлик клублари ва интеллектуал беллашувларни ташкил этиш.
4. Ёшларни касб-ҳунар, замонавий технологиялар ва тадбиркорликка йўналтириш.
5. Ишсиз ва ижтимоий ҳимояга муҳтож ёшлар билан индивидуал ишлаш.
6. Ёшларни волонтёрлик ва жамоатчилик ишларига жалб қилиш.
7. Интернетдан хавфсиз фойдаланиш ва ахборотни танқидий таҳлил қилиш бўйича тренинглар ўтказиш.

8. Ота-оналар, таълим муассасалари ва маҳалла фаоллари билан ҳамкорликни мустаҳкамлаш.
9. Ёшларнинг ташаббус ва ғояларини қўллаб-қувватлаш, уларнинг амалга ошишига кўмаклашиш.
10. Маҳаллада ёшлар учун қулай спорт, маданий ва таълимий муҳит яратиш.
11. Ёшларнинг ютуқларини оммавий ахборот воситалари ва ижтимоий тармоқларда кенг ёритиш.
12. Ёшлар етакчилари фаолиятида замонавий рақамли технологиялар ва инновацион ёндашувлардан фойдаланиш.

Хулоса

Хулоса қилиб айтганда, маҳалладаги ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, уларнинг маънавий-маърифий савиясини ошириш, касбий ва интеллектуал салоҳиятини ривожлантириш, ижтимоий фаоллигини кучайтириш ҳамда турли ёт ғоялар таъсиридан ҳимоя қилиш бугунги куннинг муҳим вазифаларидан бири ҳисобланади.

Ушбу жараёнда маҳалла ёшлар етакчилари алоҳида ўрин тутади. Улар ёшларнинг қизиқиш ва эҳтиёжларини ўрганиш, ташаббусларини қўллаб-қувватлаш, бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, муаммоларини ҳал этишга кўмаклашиш ва маънавий-маърифий тарбия ишларини олиб бориш орқали жамиятда соғлом ижтимоий муҳитни шакллантиришга ҳисса қўшади.

Ёшларни турли спорт, маданий, интеллектуал ва ижтимоий тадбирларга жалб қилиш, уларнинг касб-ҳунар эгаллаши ва иқтисодий мустақилликка эришиши учун имкониятлар яратиш, миллий ва умуминсоний қадриятлар асосида тарбиялаш турли салбий таъсирларга қарши барқарорликни таъминлашнинг муҳим омилларидир.

Шу билан бирга, ёшлар билан ишлашда оила, маҳалла, таълим муассасалари ва жамоатчиликнинг ўзаро ҳамкорлиги муҳим аҳамиятга эга. Ҳар бир ёшга индивидуал ёндашиш, унинг муаммолари ва қизиқишларига эътибор қаратиш, ташаббусларини қўллаб-қувватлаш ва ишончли мулоқот муҳитини яратиш ёшлар тарбиясида юқори натижаларга эришиш имконини беради.

Зеро, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, уларнинг билимли, ватанпарвар, маънавий баркамол, мустақил фикрлайдиган ва ижтимоий фаол шахслар бўлиб камол топиши нафақат маҳалла, балки бутун жамиятнинг келажаги ва тараққиёти учун муҳим аҳамият касб этади. Маҳалла ёшлар етакчиларининг бу борадаги фидокорона ва тизимли фаолияти эса келажак авлодни турли салбий таъсирлардан ҳимоя қилиш, уларнинг ҳаётда муносиб ўрин эгаллаши ва мамлакат тараққиётига муносиб ҳисса қўшишида муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Тошкент: Ўзбекистон, 2023.
2. Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 14 сентябрдаги ЎРҚ–406-сон «Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида»ги Қонуни. LexUZ.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 30 июндаги ПФ–6017-сон «Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини тубдан ислоҳ қилиш ва янги босқичга олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 30 июндаги ПҚ–4768-сон «Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисида»ги Қарори. LexUZ.
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 19 январдаги ПҚ–92-сон «Маҳаллаларда ёшлар билан ишлаш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори. LexUZ.
6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 11 сентябрдаги 550-сон «Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»ги Қарори. LexUZ.
7. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 7 июндаги 312-сон «Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори. LexUZ.
8. Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги директорининг 2024 йил 30 октябрдаги буйруғига илова. «Ёшлар ишлари агентлигининг маҳалладаги ёшлар етакчисининг намунавий лавозим йўриқномаси». Расмий ҳужжат.
9. Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги. Ёшлар сиёсати соҳасидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва методик материаллар. – Расмий веб-сайт.
10. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумат портали. Ёшларга оид давлат сиёсати ва ёшларни қўллаб-қувватлашга оид қонунчилик ҳужжатлари. – Расмий веб-сайт.
11. Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги. Маҳаллаларда ёшлар билан ишлаш, ёшлар бандлигини таъминлаш ва уларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этишга оид ахборот ва таҳлилий материаллар.
12. Ўзбекистон Республикаси қонунчилик маълумотлари миллий базаси – LexUZ. – https://lex.uz.